

Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 16 травня 2013 року № 20 (495)

ВСТАВАЙ, УКРАЇНО,

на боротьбу проти російського нацизму!

Всеукраїнська акція "Вставай, Україно!", заявлена опозицією декілька місяців тому на 18 травня, в День Європи, у Києві, буде "підсилена" стараннями влади. Днями її репрезентанти – Партія регіонів і комуністи – раптом вигулькнули з "ініціативою": саме цього ж дня провести в столиці "антифашистську акцію".

Судячи з телевізійних реляцій одіозних представників цих сил В.Колісниченка та О.Голуба на "Свободі слова" каналу ICTV, "фашистів" і "нацистів" уже призначено. Це – українці, які, по-перше, не зреклися своєї національності, і по-друге, вважають обов'язком держави забезпечення повноцінного існування та розвитку нації на її етнічних землях, насамперед, шляхом подолання трагічних наслідків геноцидної політики тоталітарної імперії під проводом КПРС. Остання, щоправда, деякі помилки допускала (для українців її "помилки" вилилися в десятки мільйонів невинно убієнних), але ж, за словами О.Голуба, вона їх визнала і тепер "з чистою совістю" може продовжувати "дело Леніна". Тобто може нав'язувати суспільству символи кривавої доби та людиноненависницьку ідеологію її апологетів (народ про цю прокляту добу казав: "Сталін, Лєнін, Ворошилов – щоб вас разом подушило", "Серп і молот – смерть і голод"), а хто проти – той нацист і фашист, з якими, за Колісниченком, конче треба боротися, бо це "явище" набирає поширення в Україні.

Цілеспрямована боротьба проти існування української нації шляхом її дискредитації – випробувана тактика Москви з давніх часів, а тепер ще й посилена чекістською охранкою Путіна та її обслугою в Україні. Європейський курс нашої держави, в разі його успіху, покладе край імперським амбіціям Москви щодо України, а це означає, що "возрождєніє вєлікой Россії" – імперії не відбудеться, і В.В.П. залишиться в історії просто амбітним вискочкою, брутальним парвеню. Тому свою "п'яту колону" в Україні Путін не просто мобілізував, а вишикував "во фрунт" з готовністю номер один до конкретних доручень. Одні готують референдум про вступ до Митного союзу, другі – дискредитують вибірковим правосуддям Україну перед світом, треті – лякають нею, мовляв, там – нацисти з фашистами гострять ножі. Профі Путін уже й Німеччину взяв на абордаж. Там з гебістської подачі судили українця І.Дем'янюка, непричетного до інкримінованих йому злочинів. А тепер ще й знято фільм, як бальзам на німецьку сентиментальну душу, – там "далекі від нацизму"благородні німецькі солдати приголомшені жорстокістю… українців і поляків. А чого б і ні? Адже не менше "благородні" апологети СРСР наприкінці Другої світової війни "невипадково" хотіли виселити всіх українців десь у свої сибіри, звісно, за "злочини" – проти нацизму і сталінізму.

Наступ російського нацизму в Україні треба зупинити вже сьогодні. Рішуче й одностайно. Пам'ятаймо про це, йдучи 18 травня на Європейську площу, з якої о 12-й годині вирушимо на Софійський майдан.

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

У ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ СЛАВИ СТЕЦЬКО

14 травня минуло 93 роки із Дня народження засновниці Конгресу Українських Націоналістів, Голови Організації Українських Націоналістів, народного депутата України трьох скликань Слави Стецько.

Цього року уродини Слави Стецько збіглись у часі з поминальним днем на Байковому кладовищі, де похована Провідниця. Парох церкви Святого Миколая на Аскольдовій могилі УГКЦ отець Ігор Онишкевич відслужив біля могили пані Слави пасхальну панахиду.

Вшанувати пам'ять своєї засновниці прийшли Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь, активісти Київської міської організації КУН. Разом із родиною пані Слави вони поклали квіти до її могили.

Отець Ігор згадав свою парафіянку Славу Стецько як вірну християнку, мудру й добру людину.

"Сьогодні ми дякуємо Богові за цю мудру жінку, яка все своє життя була вірна Богові і Україні. В цей день за народним звичаєм ми поминаємо всіх наших спочилих, щоб поділитися з ними радістю Воскресіння", – сказав священик.

Парафіяни церкви та активісти Конгресу спільно помолилися біля могили Слави Стецько за неї та за всіх похованих на Байковому цвинтарі українських патріотів.

Прес-служба КУН

Продовження на 2-й стор.

ШЕВЧЕНКОВА УКРАЇНА

СЕВАСТОПОЛЬЦІ ГОТУЮТЬСЯ ДО 200-РІЧЧЯ КОБЗАРЯ

22 травня – День перепоховання праху Тараса Шевченка в Україні

Відзначення 200-річного ювілею Тараса Григоровича Шевченка стає загальною громадською справою, справою кожного свідомого українця. Бо Шевченко, його "Кобзар" – це наша книга буття, у ній маємо відповіді як жити та як розбудовувати свою державу. Він і сьогодні дає актуальні відповіді на актуальні проблеми України. Для Севастополя ці питання набувають особливої актуальності. Для розбудження приспаного українського життя у "флотській столиці" на запрошення ініціативної громадської групи з відзначення 200-річчя з дня народження духовного батька українського народу, видатного Поета і Художника Тараса Шевченка відбулися координаційні збори представників громадських організацій, які обрали міську координаційну Раду громадських організацій з відзначення 200-річчя Тараса Григоровича Шевченка.

Закінчення на 3-й стор.

НАША СПРАВА НЕ ВМРЕ, НЕ ПОЛЯЖЕ

ВІДНОВЛЕНО ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ГЕРОЯМ УПА

Напередодні жалобного дня пам'яті загиблих у Другій Світовій війні було відновлено пам'ятний знак героям УПА у Харкові.

Як відомо, в ніч проти 26 квітня в місті було демонтовано пам'ятний знак воїнам УПА та вивезено у невідомому напрямку. Тож тепер на місці викраденого пам'ятника поставили Хрест, під яким на кам'яній плиті напис: ГЕРОЯМ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ.

Ініціатива, виготовлення і встановлення Хреста належить виключно Володимирові Михайловичу Пасічнику, першому голові Народного Руху України Харківщини початку 90-х років.

Він зробив це так само тихо, без жодного галасу і реклами, як це було із встановленням Хреста жертвам Голодомору у 1989 році, пам'ятного знака УПА у 1992-му.

Відновлений пам'ятний знак героям УПА освятив архієпископ Харківський і Полтавський Ігор. Також 8 травня біля Хреста священики Харківсько-Полтавської єпархії відправили панахиду за загиблими, на якій були присутні представники патріотичних сил, зокрема, члени КУНу.

Біля Хреста було встановлено тумбу із повідомленням про те, що даний знак перебуває під охороною закону, наведено його номер у реєстрі пам'яток України. 12 травня ці повідомлення були зірвані.

Мабуть, не витримують нерви у російських шовіністів і комуністів Харкова. Бог їм суддя. Харків все одно був і залишиться українським містом!!!

Власна інформація

4 820102 210017 20

Дорогі читачі! Триває передплата на газету "Нація і держава" на 2013 рік. Інформація про газету міститься в Каталозі видань України на 2013 рік. Наш індекс: 09715. Передплатна ціна: на 1 місяць – 7,01 грн., на 3 місяці – 21,03 грн., на 6 місяців – 42,06 грн. Сподіваємося на солідарність і допомогу!

УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ

СВЯТАЯ МАТЕРІ ЛЮБОВ, ВКЛОНЯЄМОСЬ ТОБІ ДОЗЕМНО!

Материнська любов – жертовна і незрадлива – завжди трішечки бринить сльозою. Адже її повсякчас супроводжує тривога за дитя: і байдуже, чи сорок днів від народження, а чи й усі сорок літ йому виповнилося – для матері воно її рідне, найдорожче дитятко. Безмежна відданість тієї, яка дала нам життя, супроводжує нас на крилах лебедів материнства, оберігає і пророкує долю: "Виростеш ти, сину, вирушиш в дороги, виростуть з тобою приспані тривоги. За тобою завше будуть мандрувати очі материнські і білява хата…" Скільки ніжної ласки звучить у безсмертній поезії Василя Симоненка "Лебеді материнства", скільки неповторних почуттів до сина і – тривоги за нього.

За прадавнім звичаєм в українських родинах шанували матір, як святу, і зверталися до неї ніжними словами: матусю, нене, мамо, матінко, мамусю, мамочко, а ще – голубко сизокрила або рідна мати моя – це в піснях. Тому Свято матері для українців є дуже природнім, органічним. Запроваджене 1910 року "в далекій стороні", за кілька літ воно прийшло в Україну і стараннями Союзу українок поширилося по всій її території. Після падіння УНР червона влада "ліквідувала" Свято матері як буржуазний пережиток, але на західноукраїнських землях його традиційно відзначали аж поки і їх не "визволили" – і на те вже не було ради. Тож офіційно воно повернулося в Україну в часи Незалежності.

У багатьох країнах світу День матері відзначають 13 травня. В Україні – відповідно до Указу Президента від 10 травня 1999 року – в другу неділю травня. Цьогоріч Свято матері випало на 12 травня, а вітаємо наших найрідніших упродовж тижня.

З цієї нагоди до українських матерів звернувся і Конгрес Українських Націоналістів. У привітанні його Секретаріату, зокрема, зазначено: "Це свято особливе, сповнене щирого почуття любові, глибокої вдячності і безмежної шани до жінки-матері.Саме образ Матері, її сердечне тепло та ласка для кожної людини назавжди залишаються найдорожчими святинями, що втілюють моральні чесноти, самовідданість, уособлюють незрадливість і самопожертву, символізують життя, родинне тепло, затишок і всеперемагаючу любов. Любі наші українки, матері! Прийміть сердечні вітання з прекрасним святом – Днем Матері. Нехай здоровими і щасливими зростають Ваші діти. Поваги Вам і шани від людей, а від Всевишнього – благословення!

Доземний Вам уклін і щира дяка за натхненну та найвідповідальнішу материнську працю, за відданість, ласку, розуміння та надійну підтримку. Від усього серця бажаємо Вам міцного здоров'я, родинного благополуччя, щастя і добра на довгі літа!"

Святая матері любов, вклоняємось тобі доземно…

Ольга ДМИТРЕНКО

ІДЕЯ ТА ЧИН

Слава Стецько належить до видатних особистостей ХХ століття. Людина – епоха, одна із останніх символів націоналістичної ідеї зразка Визвольних Змагань 40-х років ХХ століття. Християнське виховання, безмежна любов до України і високий інтелект – саме цих якостей, притаманних поколінню невтомної революційної доби Миколи Міхновського, Євгена Коновальця, Степана Бандери, Романа Шухевича, Ярослава і Слави Стецько, не вистачає сучасному українському політикуму.

Публікуємо фрагменти із доповіді Слави Стецько на VI конференції ВЮАКЛ, яка відбулася 1975 року в Ріо-де-Женейро.

НАЦІОНАЛІЗМ І ХРИСТИЯНСТВО – АЛЬТЕРНАТИВА ДО КОМУНІЗМУ

(Вступ із доповіді на VI Конференції ВЮАКЛ в Ріо-де-Жанейро)

Дорога молоде вільних народів!

Я вітаю Вас від імені тої молоді, яка не має волі, але живе прагненням волі, національної незалежності і соціальної справедливості для своїх уярмлених російським колоніалізмом і комунізмом в СССР і в сателітних країнах народів і людей. Комунізм, що є найбільш варварською, деспотичною, експлуататорською системою, є сучасною формою російського імперіалізму. Він є вуалькою для російського неоколоніалізму, зокрема, для так званого третього світу.

Російські імперіалісти проголошують брехливо для народів, зокрема для так званих розвиткових країн третього світу, про те, що вони створили новий тип націй – так званих соціалістичних націй, новий тип людини – так звану совєтську людину, новий тип наднаціональної спільноти – так званий совєтський народ. Так звані совєтологи попадають на цю облуду російських неоколоніалістів і комуністів і підтримують це своїми "науковими дослідами". Совєтологія – це наука про російську комуністичну брехню, про систему заходів, як обдурити вільний світ і приховати під означеною фразеологією російський неоколоніалізм.

Моя скромна мета: короткою аналізою духової творчості молодого покоління поневолених народів і фактів національно-визвольної боротьби, зокрема, молоді, вказати на те, що немає ані "соціалістичних націй", ані "совєтського народу", ані так званої комуністичної чи соціалістичної людини, ані так званої совєтської молоді, ані "совєтської людини"!

Дві тисячі років виховує нас християнство, релігія Бога Предвічного, але ангелами ми не стали на землі. Як же може бути так, щоб "релігія" зла, диявола, воююче безбожництво і комунізм могли за одне п'ятидесятиліття змінити природу людини?!

Комунізм не перевиховав молодь поневолених від 1920 рр. націй, тобто української, грузинської, білоруської, туркестанської, азербайджанської, поневолених від 1940 року Литви, Латвії, Естонії, ані від 1945-го поневолених народів – наприклад, східних німців, які 1953 року доказали робітничим берлінським повстанням свою протикомуністичну настанову, ані мадярів, які 1956 року повстанням всього народу, зокрема молоді, залатали російське панування, ані чехів, словаків, які 1968 року задокументували своє протиросійське і протикомуністичне ставлення, ані болгарів, румунів, поляків, хорватів, геройські чини яких сьогодні знаємо усі.

Національно-визвольну протиросійську і протикомуністичну боротьбу останніх часів, наприклад, в Україні і також у Литві, можна звести в такі періоди: 1941–1953 рр. – всенародне повстання в Україні під командуванням генерала Романа Шухевича-Тараса Чупринки, 25-річчя від дня геройської смерті якого в боротьбі з військами НКВД відзначала у березні 1975р. Україна, що збройно боролася проти нацистської Німеччини до 1944 року і до 1953-го проти комунізму і Росії; 1953–1959 роки – епоха повстань кільканадцяти мільйонів в'язнів українців й інших народів у концтаборах, зокрема, молоді. Ці повстання загрожували перенесенням полум'я національних революцій на поневолені землі в'язнів; тому Хрущов був змушений реорганізувати концтабори і звільнити частину в'язнів. Від 1959 року і понині – період відродженої на ідеях та крові героїв попередніх поколінь духової творчості і визвольної боротьби молодого покоління поневолених в СССР і з сателітних країнах націй!

Спираючися на ідеї їхньої творчості і їхньої боротьби, я хочу до Вас промовляти. Вони – найкращий доказ банкрутства комунізму в країнах за залізною заслоною!

Комунізм, як ідея й життєва система, збанкрутував у поневолених ним і російським імперіалізмом країнах, а тримається лише багнетами російських неоколоніалістів і комуністичних вельможтиранів. Трагедія світу в тому, що в той час, коли комунізм і російська імперія стоять перед упадком під впливом революційної боротьби поневолених націй, під впливом визвольного націоналізму, воюючого християнства і релігії взагалі, то комунізм і російську імперію рятує Захід, рятують ЗСА й інші держави вільного світу економічною підтримкою і політикою балансу сил, рятують розкладені комунізмом західні суспільства.

Може статися так, що комунізм і російський неоколоніалізм буде знищений у наших поневолених країнах, а затріумфує на Заході завдяки безглуздій політиці його урядів. І визволеним з-під комунізму і російського неоколоніалізму нашим народам доведеться визволяти західні країни з-під комуністичної тиранії. Така іронія долі!

Доки націоналізм, патріотизм, героїчне християнство, релігія взагалі і мораль, що опирається на неї, пошана до людини, як Богоподібної істоти, і нації, як "думки Бога", соціальна справедливість будуть топтані, доти не буде відродження Заходу, розкладеного морально, ідейно, культурно, соціально, політично.

Якраз ці ідеї дають силу молоді поневолених російським неоколоніалізмом і комунізмом націй. Альтернативою для імперіалізму і комунізму є націоналізм, який заперечує всяку класократію, всякий визиск людини людиною чи державним апаратом, бо для нього члени нації – це брати і сестри, які солідарно собі допомагають і поборюють всяку експлуатацію!

Про злочини комунізму, гено-, етно- і лінґвоцид, масове убивство віруючих у Бога і націю, визиск і терор – унікальний у світі – відомо всім вам достатньо. 60–80 мільйонів знищених комуністичною системою в Російській імперії людей, знищення штучним голодом лише в Україні впродовж 1932–1933 рр. семи мільйонів селян, 17–20 мільйонів в'язнів у концтаборах, пекло в'єтнамського мученицького народу на наших очах кричать до неба про помсту! Не до комунізму, але від комунізму втікають мільйони вбогих в'єтнамських селян з дітьми і старцями, а світ удає, що не бачить того. Мовчить і супроти трагедії геройського народу курдів, що їх російською зброєю проросійський уряд Іраку вимордовує гірше худобини.

Мовчав світ, коли 1947 року СССР, червона Польща, ЧССР заключали воєнний пакт проти Української Повстанської Армії, щоб її спільними силами знищити. Як сьогодні курдські герої, так тоді — аж по 1953 рік підривалися гранатами у повстанчих бункерах сотні українських борців за свободу, які не могли вирватися з оточення.

Націоналізм і християнство тріумфують у підпіллі і в боротьбі проти комуністичної тиранії. Коли частина молоді вільних народів світу є носієм руїнних комуністичних безбожницьких деспотичних ідей, то чому не може молодь народів вільного світу стати пробоїновиками ідей борців за волю, національну незалежність, соціальну справедливість, за Бога і Батьківщину, за визвольний антикомуністичний і антикапіталістичний націоналізм молоді поневолених російським неоколоніалізмом і комунізмом народів у всьому світі?!

"Шлях перемоги", ч. 24 (1975), стор. 3

Підготувала О.Різниченко

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Ярмолінський Олег	(067) 702-63-37
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луцьк	Хомич Іван	8-095-92-66-154
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Одеса	Ролінський Володимир	(095) 678-76-73
Полтава	Паламарчук Дмитро	(050) 171-63-49
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ПАМ'ЯТЬ

У СКОРБОТІ І З ВІРОЮ

У Хом'яківці, поблизу Івано-Франківська, 9 травня перепоховали останки жертв репресій НКВС, замордованих у 1939–1941-му роках. З-понад шести сотень убитих 82 – діти. Деякі були ще немовлятами, кажуть експерти.

На ексгумованих останках немає вогнепальних поранень – і всі вони без одягу. Дослідники вважають, що загиблі були мешканцями тодішнього Станіславова. За словами місцевих мешканців, під час війни майже все село знало, що НКВСівці звозять у цей район ними закатованих, які жили в центральній частині міста. Їх знищили, бо "визволителі" поклали око на помешкання в престижному районі. Тож серед убитих могли бути не лише українці.

Розкопки у сусідньому селі Пшеничники активісти товариства "Меморіал" ім. В. Стуса розпочали ще 2010-го року. І нарешті перепоховали рештки за християнськими традиціями, аби всі закатовані спочили з миром у братській могилі.

Помолімось за душі тих, кого уже немає, чий голос у нашім серці, і за тих, хто нашої молитви так чекає. Свічечки вогонь зігріє душі, дасть молитві сили, і квіти з теплим дотиком долонь, весняним сумом ляжуть на могили.

Дякую Господу і Матері Божій, що допомогли нам у святій справі. Дякую всім, хто сприяв, аби звершилося перепоховання осіб – жертв НКВД періоду 1939–1941 рр. Івано-Франківське Товариство "Меморіал" та обласна організація КУН приклали багато зусиль для здійснення цього перепоховання. Воно відбулося саме 9 травня 2013 року, щоб нагадати суспільству жахливі наслідки і радянсько-німецької дружби, і радянсько-німецької бійні в роки Другої світової війни. Тоді був знищений лише один тиран – гітлерівський. Інший же – сталінський – досі залишається не покараним, нехтуючи на свої злочини проти людства і в період 1939–1941 рр., і в повоєнні роки.

Панахиду на перепохованні здійснювали: Митрополит Івано-Франківський УГКЦ Володимир Війтишин, Єпископ Коломийсько-Чернівецької Єпархії Миколай Сімкайло, Митрополит Івано-Франківський і Галицький Іоасаф УПЦ КП, Митрополит Галицький Андрій УАПЦ, семінаристи ІФ Теологічної Академії УГКЦ, священослужителі УГКЦ та інших конфесій і священик Римо-Католицької Церкви. Молитовне звернення Блаженнійшого Верховного Архієпископа Української Греко-католицької Церкви Святослава Шевчука зачитав Митрополит Івано-Франківський Кир Володимир Війтишин. Скорботне дійство відбувалось за участю хору Тлумацького Народного дому і Церкви Царя Христа м.Тлумача "Аксіос" (керівник – Наталія Михайленко).

Про трагічне минуле, яке вривається в наше сьогодення, і про те, як загарбники разом з яничарами не давали українському народові любити своє, нищили і продовжують нищити всякі національні прояви, говорили: Голова ОО КУН, член правління товариства "Меморіал" Богдан Борович, керівник розкопок у Пшеничниках, член правління "Меморіалу", провідний науковий співробітник Музею визвольної боротьби ім. С. Бандери Василь Тимків, член правління товариства "Меморіал", судмедексперт, активний учасник розкопок у Пшеничниках Омелян Левицький, який також проводив ексгумацію у Дем'яновому лазі та ще в 61-у місці масових поховань жертв політичних репресій, керівник комунального підприємства "Пам'ять", депутат обласної ради Василь Попович, голова сільської ради с. Пшеничники Галина Стефанишин, від молоді – Андрій Семенюк. Слово мали також голова Івано-Франківської обласної ради Василь Скрипничук та голова Тисменицької райдержадміністрації Іван Росіцький, які сприяли і допомагали перепохованню.

Представники оргкомітету дякували всім, хто працював на розкопках і брав участь у підготовці перепоховання, особливо, за кропітку працю – Івану Павликівському, Івано-Франківській Духовній семінарії УГКЦ в особі ректора о. Олександра Левицького, студентам Чернівецького університету.

У здійсненні перепоховання взяли участь: Молодіжна громадська організація "Патріот" (голова Сергій Сивачук) та Молодіжний КУН (голова Тарас Семенюк).

Понад дві тисячі людей молилися разом з нами, співпереживаючи за долю України. Найбільшу ініціативу проявили провід ОО КУН, районні і міські осередки КУН, Коломийська, Надвірнянська і Галицька станиці Всеукраїнського Братства ОУН-УПА і обласна "Просвіта".

Щиро дякуємо всім ЗМІ, хто запрошував і висвітлював цю скорботну подію. Також висловлюємо подяку за допомогу голові ОО ВУТ "Просвіта" Степану Волковецькому, молодим просвітянкам Лесі Палагіцькій та Ярині Гречаник, дуету с. Пшеничники Василеві Дем'янику і Тамарі Заєць й ін.

Марія СОЛОДЧУК,
секретар Всеукраїнського
Братства ОУН-УПА

ВТРАТА

ВІДІЙШЛА ДО ГОСПОДА НАДІЯ МУДРА

У Велику П'ятницю цього року покинула земний світ непересічна особистість, душею віддана Україні патріотка Надія Мудра.

Народилася вона 19 серпня 1924 року в м.Коломия на Станиславівщині в родині службовця-економіста Павла Мудрого та Олени із Сидоровичів. Раннє дитинство провела на теренах Польщі, куди був скерований на працю батько.

Від 1934 року проживала з батьками у Львові і перебувала в атмосфері патріотичного громадського життя. Була юначкою-пластункою, навчалася у Рідній школі, в гімназії Сестер-василіянок. 1943 року закінчила Академічну гімназію.

З 1941 року Надія Мудра була членом Юнацтва ОУН, потім – в жіночій сітці ОУН м.Львова. Під час війни працювала друкаркою в канцелярії Управи дивізії "Галичина". Від жовтня 1944 року почала навчатися на хімічному факультеті Львівської політехніки. Разом з тим виконувала доручення ОУН, переважно займалася влаштуванням поранених воїнів УПА.

16 травня 1947 року Надію Мудру заарештували та засудили на 10 років таборів. Покарання відбувала на Колимі. Працювала на шахті с.Хеніканджа. Влітку 1955 року її перевели на поселення, працювала в лікарні селища Усть-Омчуг.

Повернулася до Львова в липні 1956 року. Вдалося влаштуватися на працю у Львівський науково-дослідний інститут педіатрії та акушерства. Закінчила університет у 1965 році.

З початком українського відродження в 90-х роках минулого століття Надія Мудра поринула в громадську роботу. Публікувала статті на актуальні теми в періодичних виданнях. Була членом Спілки політв'язнів.

А від 1995 року включилася у створення та працю Ліги Українських Жінок. Довгі роки була незмінним секретарем ВЛУЖ та секретарем її Львівської обласної організації.

Коли лужанки почали добиватися створення меморіалу жертвам комуністичного терору, похованим на Янівському цвинтарі, саме пані Надя відшукала в архіві записи про поховання невинноубієнних у 1941 році. Тож відвідуючи тепер величний меморіал на 55-му полі, згадуймо, що одну з перших цеглинок у його спорудження поклала Надія Мудра.

Знаменним здобутком Надії Мудрої стало видання унікального трьохтомного енциклопедичного довідника "Українська жінка у визвольній боротьбі 1940–1950 рр.", де подано відомості про дві тисячі українських героїнь. І хоча відомості збирали всі лужанки та їхні однодумці, редагувала їх та власноручно набирала на комп'ютері пані Надія.

Надія Мудра закінчила земне життя 3 травня 2013 року. Знаменно, що народилася вона у празник Преображення Господнього, а відійшла до Господа напередодні Воскресіння Христового, у променях Великодня. Поховано Надію Мудру на Личаківському цвинтарі біля її батьків і сестри.

Вічная пам'ять!

Лідія КУПЧИК,
голова Львівської міської організації
Всеукраїнської Ліги Українських Жінок

ВІТАЄМО

Валерію Сидорчуку – 60!

Сердечно поздоровляємо Валерія Сидорчука, заступника голови Київської обласної організації КУНу, голову Вишгородської РО Конгресу з 60-літтям.

Всі ми, з ким Вас звела доля, любимо і поважаємо Вас за подвижництво, принциповість і твердість позиції у відстоюванні нашої української справи.

Бажаємо здоров'я, що за все дорожче, душевних і фізичних сил, сімейного затишку та надійних друзів. А вони у Вас є. По собі знаємо.

Провід Київської ОО КУНу

ШЕВЧЕНКОВА УКРАЇНА

СЕВАСТОПОЛЬЦІ ГОТУЮТЬСЯ ДО 200-РІЧЧЯ КОБЗАРЯ

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Цьогоріч це були перші збори, які разом зібрали представників різних напрямків роботи громадськості міста. На збори прибули керівники та представники міського об'єднання товариства "Просвіта" ім. Тараса Шевченка, Конгресу українців Севастополя, Союзу українок, Спілки офіцерів України, організації ветеранів ВМС України, севастопольської організації Союзу садоводів України, національного заповідника "Херсонес Таврійський", представники більшості вищих навчальних закладів і Гагарінської районної державної адміністрації. Збори обрали координаційну Раду з представників громадських організацій, вищих навчальних закладів і установ міста. Координатором роботи громадськості з підготовки відзначення 200-річного ювілею Тараса Шевченка одноголосно був обраний генеральний директор національного заповідника "Херсонес Таврійський" Леонід Михайлович Жунько, його заступником – кандидат історичних наук, доцент Академії ВМС України Анатолій Сивак, секретарем – заступник голови товариства "Просвіта" Любов Пласкальна. Координаційна Рада представників громадськості розподілила напрямки роботи між членами Ради і ухвалила план роботи на період підготовки до 200-річчя Тараса Шевченка, який буде поданий для інформації і узгодження проведення заходів міській державній адміністрації, керівникам навчальних закладів, засобів масової інформації та командирам військових частин севастопольського гарнізону. Свою підтримку в роботі координаційної Ради в підготові до ювілею Кобзаря висловило командування Військово-Морських Сил України. Тарас Шевченко два роки свого заслання виконував матроські обов'язки на Аральському морі. У запропонованому плані Рада ухвалила надати допомогу у репрентивному виданні "Кобзаря" Тараса Шевченка видання 1899 року та створенні телевізійного фільму "Морськими шляхами Тараса" – про службу Кобзаря в морській експедиції О. Бутакова на Аральському морі, режисером якого виступив севастопольський журналіст, капітан 2-го рангу запасу Тимур Баротов.

Прикро, що у роботі координаційних зборів не взяли участі, хоча запрошувалися, представники "Російської общини" та інших національних організацій міста, адже Тарас Шевченко чимало своїх творів писав російською мовою. Партійні осередки, яких теж запрошували взяти участь в загальній роботі громадськості, не прибули, мабуть, через умову, що обрана координаційна Рада не повинна виражати партійних програм – Шевченко ж бо – позапартійний, його слово стоїть вище партійних програм і гасел.

Слід зазначити, що в міській державній адміністрації на пропозицію ініціативної групи організувати спільну роботу органів влади і широкої громадськості, як велить відповідний указ Президента України, зайняли дивну позицію, мовляв, ми не маємо права керувати роботою громадських організацій, тому від створення спільного плану з координаційною Радою громадських організацій з підготовки до ювілею Тараса Шевченка відмовилися. А залучати громадськість, мабуть, для них зайвий клопіт.

Ну що ж, громадськість і сама дасть собі раду. Тільки сумніви беруть, що органи влади самостійно створять щось краще за апробований ними сценарій вшанування пам'яті Кобзаря схилянням голови і покладанням квітів до підніжжя його монумента.

Координаційна Рада висловила сподівання на активну підтримку заходів громадськості Гагарінською державною адміністрацією, на території якої стоїть пам'ятник Кобзареві, і яка завжди надавала допомогу громадськості у проведенні Шевченківських днів.

Мирослав МАМЧАК, член координаційної ради

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

ЛЮДИНА 13-го ТРАВНЯ

Ольга РІЗНИЧЕНКО
Тетяна ПИЛИПЧУК

"ВСТУПНА НОВЕЛА"

Існує такий тип митців, які залишають своїм нащадкам разом з мистецькими творіннями ще й надзвичайно яскраву біографію. І часто буває так, що життєпис митця перевершує його творіння. Ще за часів лорда Байрона світ зрозумів, що мистецтвом може стати саме життя. Що вже говорити про XX століття, коли художники все частіше відмовляються від нудної біографічної хронології за схемою "народився – помер", свідомо заповнюючи рисочку між народженням та смертю нетривіальними фактами біографії, на радість своїм теперішнім видавцям та майбутнім біографам.

Красива історія, як водиться, вимагає ефектного завершення. Мабуть, тому більшість красивих творів в жанрі автобіографічного мистецтва закінчуються самогубством. Митець свідомо підміняє біографію житієм, намагаючись перевершити істинного Творця. А якщо є ще й відповідний соціальний контекст…

Згадуючи життєписи українських літераторів, помічаєш, що мало хто з них самостійно "губив" своє життя. І слава Богу. "Літературицид" (термін А.Рембо) – нехарактерне явище для української літератури. І тим сильніше виділяється одна письменницька біографія, більше схожа на міф з авторським новелістичним завершенням. Трагічним завершенням. Адже спочатку автор не передбачав для себе такого фіналу. Він хотів прожити "романтику", але час оформив його біографію в іншому жанрі – трагедії.

То був час "безглуздої звірячої жорстокості": велетенської тоталітарної сили з її жорсткою цензурою, страшним Голодомором 1932–1933 років, політичними репресіями і болісними утопічними мріями про "Загірну комуну". Власне, смерть автора, реальна, а не мистецька, в той час вже була не за горами: тодішня система мала намір найближчими днями позбавити письменника життя. Та він не став чекати й сам підготував сценарій та декорації, вибрав день та дійових осіб фінального дійства своєї біографії. І позбавив того, хто перебрав на себе роль Творця, розпоряджатись власним життям і смертю.

Фінальним пострілом Микола Хвильовий перетворив свою біографію на міф. І розірвав вируючий літературний час 1920-х на "до" і "після". І поставив крапку між собою та "ними" – "господарями буденного дня". І реабілітував розхристані роки Розстріляного Відродження, прояснивши всі неоднозначності доби.

А перед цим було життя, не менш яскраве, ніж смерть.

"ЖИТТЯ"

"Тепер про форму. Я, знаєте, належу до того художнього напрямку, який сьогодні не в моді. Я, пробачте за вольтер'янство, я… романтик! Саме відси й іде розхристаність і зворушливе шукання самого себе до ста двадцятьох років (я думаю прожити сто п'ятдесят)"
М.Хвильовий "Вступна новела", 1927 рік

"Життя у формі книги" – так на початку XIX століття називали роман. Звідси й назва цілого художнього напрямку – романтизм. Хвильовий вважав себе романтиком, але романи не писав (за виключенням трьох – один не дописав, другий у 1927 році засудили до спалення, останній знищив сам перед смертю). Його новели й оповідання дали нам новий жанровий різновид – романтику. Саме життя Хвильовий відчував як романтику, і через окремі епізоди, через етюди писав свій головний твір.

"ЗАВ'ЯЗКА"

"Тепер мій читач чекає від мене, мабуть, цікавої зав'язки […]"
М. Хвильовий. "Кіт у чоботях", 1922 рік.

Від народження Хвильовий мав ім'я Фітільов Микола Григорович. Народився 13 грудня 1893 року в селі Тростянець Харківської губернії в сім'ї учителя. Був первістком, потім появилися ще три дочки та син.

Складалась типова біографія хлопця з родини сільських інтелігентів. У дитинстві – бідність і батькове зловживання алкоголем. Потім – розлучення батьків, переїзд, навчання в гімназії, робота слюсарем у ремісничому училищі, в канцелярії сільської волосної управи. У 1916 році закінчення екстерном гімназії. Восени того ж року – армія, на початку наступного – фронт. Хоча сам Хвильовий у автобіографії 1924 року, написаній для "партійної чистки", зазначає, що не закінчивши і чотирьох класів Охтирської гімназії, змушений був працювати робочим на Донбасі, потім у Таганрозі, поки, з початком Першої Світової війни не був мобілізований та у 1915 році відправлений на фронт із харківських Ващенківських казарм.

Воював майбутній письменник, очевидно, недовго. Хоча у спогадах його друзів є свідчення про 6 років фронтів у піхотних військах. Наприкінці 1917 року повертається на Богодухівщину, працює у відділі освіти, одружується. Та навряд чи залишається поза соціальними зрушеннями, пов'язаними з революціями, громадянською війною, встановленням УНР та Гетьманщини. Ймовірно, бере участь в антигетьманському русі на боці УНР, з наступом білої армії генерала Денікіна тікає з Богодухова, в цей же час – квітень 1919 року – вступає до Комуністичної партії. В автобіографії для партійних функціонерів описані епізоди роботи в Харкові двірником, санітаром у бараках для військовополонених. Хвильовий писав і про організацію повстанського загону в Рублівській волості, і про полон у петлюрівців, і про вирок до розстрілу, від якого врятувала втеча. Далі була громадянська війна на боці більшовиків, перші публікації у фронтовій газеті під псевдонімом "дядько Микола", переїзд до Харкова і демобілізація у лютому 1922 року.

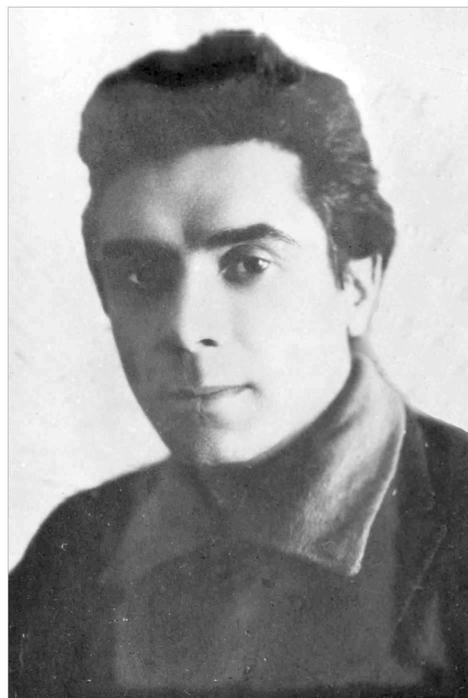
Всі ці "можливо" та "ймовірно" з'явилися в біографії письменника зі зрозумілих причин: знищивши твори й навіть могилу, радянська система майже 60 років витравлювала будь-яку згадку про небезпечного романтика. Тому сьогодні в його біографії більше міфів, ніж фактів. Міфів, які важко підтвердити або спростувати. Чи був він керівником повстання проти гетьмана, що сталось у 1919 році у селищі Мурафа на Богодухівщині? Чи воював проти Денікіна? Чи працював у грізній ЧК? Можливо, що так, але, ймовірно, що ні.

Фактом залишається народження 13 січня 1920 року дочки Іраїди. Не в змозі утримувати родину, Микола Фітільов відправляє дружину й дочку до батьків дружини, а сам навесні 1921 року переїжджає до першої радянської столиці України.

Харків, нове життя, нова родина, нове ім'я – Хвильовий.

"Я (РОМАНТИКА)"

Завершилась громадянська війна. В новоутвореній країні розпочалося безпрецедентне будівництво "світлого майбутнього". Ставши столицею України, Харків отримав унікальну можливість позбутися провінційності: до міста потекли фінансові, наукові, культурні сили. Політика "українізації", запроваджена в Україні новим керівництвом, сприяла приїзду до зрусифікованого Харкова українських письменників.

Микола ХВИЛЬОВИЙ

До Харкова Микола Фітільов приїхав зі своїми віршами та рекомендаційним листом до редактора газети "Вісті ВУЦВК" Василя Еллана-Блакитного. І одразу потрапив до "церкви Юзефовича". Так називали колишню домову церкву по вул. Сумській, 13, де розмістилася редакція "Вістей" і де відбувались перші мистецькі вечори українських письменників. Молоді люди, що тільки но повернулись з фронту, "різночинці", що прибули до нової столиці з різних міст, містечок і сіл, в більшості не мали ні гідної освіти, ні елементарних матеріальних засобів існування. І це їх не бентежило. Голодні, в нужденному одязі, без постійного даху над головою, вони, втім, відчували себе творцями – нової української літератури, нової культури, нової країни. Молоді романтики приїхали до Харкова за своєю блакитною мрією, за своєю утопією.

Тут, у холодній церкві Юзефовича, зимою 1921–1922 років читали свої твори майбутні українські класики П.Тичина, В.Сосюра, В.Поліщук, М.Йогансен, О.Вишня, С.Пилипенко, В.Еллан-Блакитний, М.Доленго, І.Сенченко та багато інших. Так розпочиналась доба Розстріляного Відродження. "Міркую про сучасну українську белетристику. Думаю так: іде доба романтизму. Хто цього не розуміє, багато втратить. Реалізм прийде, коли з робфаків вийдуть тисячі, натуралізм – коли конче запаскудимо життя" – (М. Хвильовий "Редактор Карк", 1923 рік).

Яскрава, харизматична особистість, приїжджий поет одразу став одним із головних героїв українського літературного життя. І псевдонім вибрав собі "хвилюючий": "Істинно: Хвильовий. Сам хвилюється й нас усіх хвилює, п'янить і непокоїть, дратує, знесилює й полонить. Аскет і фанатик, жорстокий до себе й до інших, хворобливо вражливий і гордий, недоторканий і суворий, а часом – ніжний і сором'язливий, химерний характерник, залюблений у слово, у форму, мрійник".

Зовні Хвильовий був непоказний: невисокий на зріст, з безбарвним обличчям, недбало одягнений. Жодних прикмет легендарного героя. Але в цій простоті була надзвичайна, неспокійна внутрішня сила, "химерна симпатичність", що покоряла одразу.

Внутрішній запал і романтична вдача спонукають Хвильового до енергійних діянь. Він безумно мріє про свою "загірну комуну", прекрасних людей прекрасної країни, і, зачарований невідомою синьою даллю, докладає всіх зусиль, щоби наблизити свою химерну мрію. "Воістину: це була дійсність, як зграя голодних вовків. Але це була й єдина дорога до загірних озер невідомої прекрасної комуни" – (М. Хвильовий "Я (Романтика)", 1924 рік).

"НА ГЛУХІМ ШЛЯХУ"

Вже в перший рік перебування в місті Хвильовий окремими книгами видає свої вірші й активно включається в організацію літературного життя.

На початку 1920-х років письменники були "особами вільної професії", якщо офіційно не працювали в редакціях часописів і видавництв. А для обстоювання власних переконань і корпоративних інтересів створювали літературні організації.

В 1922 році молоді сподвижники "церкви Юзефовича" захотіли офіційного визнання і з ініціативи Валер'яна Поліщука та Миколи Хвильового створили перше в Харкові українське літературне об'єднання – Всеукраїнську Федерацію пролетарських письменників і митців. Федерація стала "організаційним центром" боротьби за "пролеткультуру" українською мовою, позиціонуючи себе російськомовним літературним організаціям. За спогадами В. Поліщука, Харків не сприйняв усю цю "петлюрівщину". Однак "старші" українські митці, як от Сергій Пилипенко, Василь Еллан-Блакитний, Володимир Коряк, підтримали почин молоді, хоча Блакитний називав нову організацію "Федурацією".

Федерація існувала близько року, поки "старші" не перебрали організаційну ініціативу, створивши Спілку селянських письменників "Плуг" (Сергій Пилипенко) та Спілку пролетарських письменників "Гарт" (Василь Еллан-Блакитний). Митці обирали "шляхи розвитку української літератури".

Хвильовий став одним з обраних вирішувати, якою буде нова українська література. До кінця життя він буде торувати свій шлях, створюючи для цього мистецькі організації і часописи, як от ВАПЛІТЕ, "Літературний ярмарок", "Пролітфронт".

"СЕНТИМЕНТАЛЬНА ІСТОРІЯ"

У шаленому вирі утопічних літературно-суспільних діянь Хвильовий зовсім не піклувався про своє особисте буття. По приїзді в Харків розмістився в маленькій кімнаті в готелі для провінційних партійних функціонерів, що отримав неофіційну назву "Селянський будинок". В газеті "Вісті ВУЦВК" офіційно не працював, партійний квиток для отримання "висококалорійної" посади не використовував. Трудився слюсарем на одній із харківських фабрик, як іронізував В. Поліщук, не міг вилікуватися від "хождения в завод". Дружину й дочку забрати до себе не міг, і на початку 1922 року подружжя розсталося.

Можливо, причиною розлучення було нове кохання Хвильового.

У Харкові письменник зустрів Юлію Уманцеву, з якою на початку 1923 року одружився. Люба, дитина Юлії від першого чоловіка, стала для Хвильового рідною дочкою – його "золотим Любистком".

Сімейне життя, суспільна діяльність, дозвілля… У Хвильового була улюблена пісенька: "Шумит ночной Марсель в притоне "Трех бродяг", там пьют мужчины эль, а женщины курят табак. Там жизнь не дорога, любовь опасна там, недаром старый негр там кровь смывает по утрам…"

"Любив їсти насіння, любив пиво з раками. Багато палив" – (А.Любченко) Любив з друзями випити "гіркенької", вдома за чаркою обговорити епохальні події. Любив поезію Тичини.

В цій буденності Хвильового мучила невимовна заобрійна далечінь, у здійсненність якої на початку 1920-х років поет ще вірив. За спогадами Аркадія Любченка Хвильовий говорив: "У тій стихії – збудна сила, гін, літ, удар… Розбурханий степ, неосяжні простори, невимовна, неймовірна заобрійна далечінь. Далечінь завжди по-своєму особливо мучить. А тут щойно відчула людина крила, спробувала ними змахнути – нема як, нема вже тих крил… Розумієте? Ні, не приреченість, не те, що в російського поета. "Так мєльница, крилом махая, с зємлі нє

може улєтєть". Не безнадія, ні! Навпаки, органічне стремління вперед, пристрасне упевнене поривання і віра. Отже – нудьга, величезна нудьга за чимсь можливим, здійсненним, тільки таким далеким… Таким, як сама далечінь".

"СИНІ ЕТЮДИ"

Революція для романтиків 1920-х років була початком нової ери. Пореволюційна проза життя швидко відкоригувала романтичне революційне піднесення. Революціонери-романтики, які пройшли з краю в край запашну червіньковy революцію, поступились господарям буденного дня, "темним, невідомим, parvenu", тим, що вискочили нізвідкіля, що "не давали жити, не давали творити". Поет Хвильовий перестає "творити поему" і починає писати про повсякдення прозою.

Перші прозові твори Хвильового виходять друком у 1923 році. До віршів письменник більше не повертався. "Сам вважав себе письменником, що може творити лише під настроєм, експромтом. Не літературний писар, що сідає й акуратно висиджує твір (як Панч). Експромтом за вечір написано "На глухім шляху". Вважав (і дуже хотів) щороку давати по книжці свіжої прози. Але не міг" – (А.Любченко).

Свою місію вбачав у творенні української культури світового рівня. Тому об'єднав навколо себе талановитих однодумців і створив неофіційну організацію – "Урбіно", за назвою міста, де народився Рафаель. Йшла м'ятежна епоха Відродження української культури."Ішла м'ятежна епоха. Ішла духмяна романтика, і нечутно ходили в борах тіні середньовічних лицарів" (М. Хвильовий "Арабески", 1927 рік).

"ШЛЯХЕТНЕ ГНІЗДО"

Тим часом чутки про новий талант швидко долетіли до літературного Києва. Вірний класичним традиціям Київ з осторогою ставився до літературної гегемонії нової столиці. І коли Хвильовий вперше приїхав до високоосвічених киян зі своїми творами, ті зустріли його напружено. Харків'янин виступав у театрі на Фундуклеївській.

Хвильовий читав новелу "Я (Романтика)". Ґерой романтики, чекіст, главковерх чорного трибуналу комуни, заради своє загірної мрії вбиває власну матір Марію. Солдат революції виконує свій обов'язок. "Біси революції" теж роблять свою справу.

З кожним словом в залі зростало напруження. Навіть перенапруження. По закінченню читання – шалені оплески. "Косинка труснув кучмою молодого, неслухняного волосся і багатозначно сказав: "Оце то колупнув… до самого дна…" Київські класики прийняли Хвильового.

Враження від новели було настільки сильним, що літературним середовищем розповзлись нові чутки: автора "Я" записали в ЧК та осудили за вбивство власної матері.

А сам "м'ятежний син", в цей же час, отримавши достатнє матеріальне забезпечення, забрав до Харкова свою матір Єлизавету Іванівну Фітільову, наймолодшу сестру Валентину та старенькy тітку Савич, вдову померлого поміщика, який свого часу допоміг Миколі отримати гімназіальну освіту.

"ДУМКИ ПРОТИ ТЕЧІЇ"

В середині 1920-х років "темні, невідомі, parvenu" продовжували поточні роботи з будівництва "світлого майбутнього". Радянська ідеологія претендувала на роль духовного феномену, що мав заступити християнство і дати людині новий сенс життя. А оскільки саме література має потужний естетичний вплив і духовну владу, художньому слову в радянському суспільстві надали особливу політичну роль: в елементарних символах закріпити в свідомості народних мас нову віру, основану на комуністичній доктрині, створити і розповсюдити інтернаціональну міфологію нової радянської спільноти. Утилітарність і політична ангажованість літератури почали витісняти її художність.

Так розуміли роль літератури в сучасному суспільстві члени спілок "Гарт" і "Плуг". Вони хотіли творити масову інтернаціональну літературу українською мовою для поширення радянської ідеології. Не такою бачив українську літературу Хвильовий. Він хотів творити сучасну національну літературу високого естетичного й інтелектуального рівня. І вірив у трохи не месіанську роль української культури. Хвильового підтримали талановиті харківські письменники і київські класики. Мрійники, вони вірили в життя, в "романтику вітаїзму", а за активну позицію їх назвали акромантами – активними романтиками.

Для втілення мрії в життя наприкінці 1925 року Хвильовий засновує власну "академію" – літературну організацію з претензійною назвою Вільна Академія Пролетарської Літератури (ВАПЛІТЕ). Не зважаючи на академічну назву, у ваплітян не було солідних кабінетів з портретами вчених. Була редакція однойменного часопису в Старому Пасажі, неподалік вулиці Вільної Академії, де знаходився університет. "Академія" Хвильового була настільки вільною від ідеології та офіціозу радянських установ, що двічі засідання ВАПЛІТЕ, за спогадами "академіка" А. Любченка, відбувалися за парком у кущах.

Бути чи не бути повноцінній сучасній літературі з українською ментальністю? Ось в чому було питання сумнозвісної літературної дискусії 1925–1928 років. Дискусія точилась на сторінках преси, а зачинателем її став Микола Хвильовий. Саме він, у відповідь на нападки не в міру талановитого письменника-"захеканця" порушив питання "Про "сатану в бочці", або про графоманів, спекулянтів та інших "просвітян"" у додатку до газети "Вісті ВУЦВК" "Культура і побут" від 30 квітня 1925 року. Далі була низка памфлетів: "Камо грядеши", "Думки проти течії", "Україна чи Малоросія"… Думки Хвильового щодо шляхів розвитку української літератури були проти "провідної течії" Великоросії. Михайло Могилянський на одному з літературних диспутів сказав: "Враження від статей Хвильового подібне до того, ніби в кімнаті, де було так душно, що було важко дихати, відчинили вікна, й легені раптом відчули свіже повітря!"

Психологічна Європа чи Просвіта, тобто українська елітарна чи радянська масова культура? Якою буде роль України в прийдешньому "азіатському ренесансі" – натхненній мрії Хвильового? Чи повинні українці шукати в Москві "товкачів" українського культурного розвитку, або ж дотримуватись знаменитого гасла "Геть від Москви! Дайош Європу!"? Адже Москва, на думку Хвильового, це "Сухарьовка": "Буттям визначається свідомість […] Москва сьогодні є центр всесоюзного міщанства". Прості дилеми викликали спротив насамперед власної "батьківщинної темряви". Опоненти дискусії – ВАПЛІТЕ і київські неокласики проти "Плугу" та київського "Гарту". Їх так і називали – "олімпійці" та "селописці".

Воістину, Хвильовий жив фантастичним майбутнім своєї чумацької країни. І всіма засобами прискорював здійсненність свого майбутнього, аж до фінального пострілу. "І за столом, і на вулиці, і серед друзів шумних – це рух, завжди прискорений, завжди негайний, завжди в горінні"– (І.Дніпровський). Воістину, Хвильовий мислив і відчував надзвичайно, не звертаючи уваги на "сіреньке життя сіреньких болів і турбот".

"ПОВІСТЬ ПРО САНАТОРІЙНУ ЗОНУ"

"Чує моє серце, що з тієї українізації нічого не вийде", – у 1929 році репліка героя п'єси Миколи Куліша "Мина Мазайло" була на часі. В Москві зрозуміли, що українізація з суто технічного перекладацького процесу перетворилася на потужне ментальне явище. Полишивши позицію пасивного спостерігача за суперечками літературних опонентів, партія перебрала активну роль судді. Літературна дискусія поступово переходила в боротьбу за виживання, поки що окремих літературних угрупувань та художніх творів. В літературному обігу з'явився новий перспективний жанр – покаянний лист.

У 1926 році надмірний "вітаїзм" Хвильового засудив сам Сталін у листі до Л.Кагановича. Того ж року найбільш активних "академіків" – Миколу Хвильового, Михайла Ялового та Олеся Досвітнього – змусили покаятись у своїх поглядах, визнавши "хвильовізм" різновидом українського фашизму. Але зречення не убезпечило їх від виключення з ВАПЛІТЕ, так само як виключення "неугодних" не убезпечило організацію від самогубства – Вільна Академія самоліквідувалась на початку 1928 року.

В часи драматичного завершення діяльності ВАПЛІТЕ Хвильовий якраз перебував у відрядженні за кордоном – в Берліні та Відні, з грудня 1927 до березня 1928 року. "З закордону наш друг повернув у капелюсі, повним денді. Наша пам'ять зафіксувала, що мандрівник з приводу цього сказав щось протичумацьке, ми з ним мовчки погодились, а через деякий час іспанець уже носив своє звичне те саме убрання. Бо: Хвильовий – це поет, залюблений в ту, в неповторну епоху, коли все було прекрасне й розхристане... Хвильовий – партизан" – (І.Дніпровський).

Микола ХВИЛЬОВИЙ з дружиною і донькою

Залюблений в розхристану епоху партизан обрав належну лінію поведінки. Очевидно, що покаяння "трьох мушкетерів" були тактичним ходом у політичній грі. Полишивши відкрито декларувати "академічні" ідеї, Хвильовий, Яловий та Досвітній хотіли уникнути втрат. Поки що власні переконання захищались нещирим зреченням. За пару років час потребуватиме людських жертв.

Одну "жертву" на спалення знайшли й у 1927 році. Термін "хвильовізм" (читай, фашизм) стали використовувати частіше після виходу першої частини першого українського політичного роману М. Хвильового "Вальдшнепи", що друкувався в журналі "Вапліте". У шостому числі часопису було надруковано другу частину твору. Але до читача журнал не дійшов. Роман одразу ж було заборонено, весь тираж шостого номеру вилучено просто з типографії. Від твору автор відрікся. А філологів до сьогодні не полишає надія все ж таки прочитати "Вальдшнепи" повністю. Адже, якщо вірити класикам, рукописи не горять.

"НА ОЗЕРА"

Вальдшнепи – чудова дичина для мисливців-любителів. Хвильовий був "шаленим мисливцем". Любив з друзями виїхати на полювання на озера, відчути свіже повітря, мисливський азарт, вільний рух. Поповнити "Мисливські усмішки" Остапа Вишні, теж пристрасного мисливця, новими веселими історіями.

"І вже тут, на дальньому пероні, я починаю перероджуватись. Я забуваю сіреньке життя сіреньких болів і турбот і пізнаю інший солодкий світ. Мені так легко на душі, нібито я ніколи не знав тоски й терзаній. Дух моїх прадідів оживає в мені, і я, безтурботний, дивлюся на землю з висоти птичого польоту. Я їду туди, де мене чекає вільний степ, тихі задумливі озера, пісні на чумацьких дорогах і сміх безтурботних селянок" (М.Хвильовий "На озера", 1926 рік.).

Полювання давало свободу: в розмовах, в діях, в думках. Можливість вивільнитися від пасквільних суперечок, стукачів, доносів, прослуховувань, всевидючого ока ГПУ. З жертв перетворитися на мисливців. Дістати сили для подальшої боротьби за свої переконання, за свою українську утопію."Там, в дальній безвісті, невідомо горіли тихі озера загірної комуни" – (М. Хвильовий "Я (Романтика)", 1924 рік)

"Хвильовий же був вільний птах, без якоїсь регламентованої професії, вільний художник, богема, чи що! І, проте, в ньому сиділа безодня енергії, винахідливості, ініціативи. Більшість з того, що хвилювало літературну суспільність 20-х років, походило від Хвильового, він був ініціатором створення не менш як з півдесятка літературних організацій […] Людина невичерпної ініціативи й енергії! Цікава одна особливість. Він був лише майстром початку. Почне, а закінчують уже інші. "Гарт" від Хвильового перейшов до Блакитного, звідти до Микитенка. ВАПЛІТЕ почав він, а закінчував Куліш, а "Літературний ярмарок" закінчував Григорій Епік…" (І.Сенченко).

"ЛІТЕРАТУРНИЙ ЯРМАРОК"

"Літературним Ярмарком" називали відрізок Сумської вулиці, від популярного серед митців кафе "Пок" до Державного Видавництва України (ДВУ). Тут зустрічалися письменники, художники, видавці, журналісти для обміну інформацією та цінностями (духовними на фінансові – гонорари).

"Літературним ярмарком" назвали колишні "академіки" новий позагруповий альманах, за характером зовсім не академічний. Організаційна незалежність журналу давала змогу репрезентувати саме літературу, і часопис об'єднував для творчої роботи різних письменників.

Кожна книга альманаху "Літературний ярмарок" мала свого редактора. Літературні містифікації, легка іронія в питаннях про важливе (відповідно до формату форуму "Зелена кобила"), вартісні літературні твори, оригінальне художнє оформлення, сама концепція журналу – все це зробило "Літературний ярмарок" унікальним явищем української літератури та журналістики 1920-х років. Надто унікальним, щоби стати популярним серед харківського читача. Основна маса літературних споживачів часопис не оцінила і попросту не купувала. "Літературний ярмарок" припинив існування на 12-му числі, наприкінці 1929 року.

"ЧУМАКІВСЬКА КОМУНА"

"Де ж живе Хвильовий? По всій Україні. Умовно: в буд. "Слово", кв. 9, в квартирі з трьох кімнат, що мають вікна на захід і північ".

Будівництво кооперативного дому для митців з назвою "Слово" закінчили в 1930 році.

Закінчення на 6-й стор.

ПРАВДА КЛИЧЕ

У Львові пропонують створити меморіальний комплекс "Цитадель"

За ініціативи мера міста Львова (1990–1994 рр.), члена Конгресу Українських Націоналістів Василя Шпіцера патріотичні організації Львова звернулися до канцлера Німеччини Ангели Меркель та Голови Європарламенту Мартіна Шульца з ініціативою створення меморіального комплексу "Цитадель" на місці концтабору для військовополонених "Konzentrationslager der Standarte 328". Через концтабір пройшло понад 280 тисяч полонених, з яких 140 тисяч були розстріляні або померли від голоду і хвороб. Про це повідомив Василь Шпіцер 8 травня під час скорботного віча, на яке зібрались представники патріотичної громади міста Львова на місці колишнього концтабору.

Звернення підписали Василь Шпіцер, голова Львівської ОО Конгресу Українських Націоналістів Тарас Гентош, голова ЛКО Української Республіканської партії Володимир Будулич, багатолітній політв'язень сталінських концтаборів Юрій Шухевич, професор Любомир Сеник та інші.

ЗВЕРНЕННЯ

Ангелі Доротеї Меркель, Федеральному канцлеру Федеративної Республіки Німеччини Мартіну Шульцу, Голові Європейського парламенту.
Копії: Президенту України, Верховній Раді України, Посольствам Бельгії, Ізраїлю, Італії, Польщі, Росії, США, Франції

Шановна пані Ангело Меркель, Високоповажний пане Мартіне Шульц!

З глибокою повагою звертаються до Вас ініціатори створення меморіального комплексу "ЦИТАДЕЛЬ" у місті Львові.

Під час Другої Світової війни окупаційна німецька влада вчинила на території нашого міста низку злочинів, зокрема:

– після окупації міста, на світанку 4 липня 1941 року, спецгрупа німецьких військовиків під командуванням бригаденфюрера СС Е.Шонгарта провела арешти й без суду розстріляла 39 професорів львівських вищих шкіл;

– 8 листопада 1941 року окупаційна німецька влада наказала створити львівське гетто, у якому розмістили і поступово знищили понад 110 000 євреїв, які перед війною проживали у місті Львові. Коли 27 липня 1944 року німці покинули Львів, то у ньому залишилося лише 300 євреїв, які переховувалися у добрих людей та в підземних каналізаційних спорудах;

– на Цитаделі був створений концтабір для військовополонених "Konzentrationslager der Standarte 328", через який пройшло понад 280 тисяч полонених, з них 140 тисяч було розстріляно або померло від голоду і хвороб.

Пекло табору Stalag-328 пізнали українці, бельгійці, білоруси, голландці, євреї, італійці, поляки, росіяни і французи. Полонені піддавались жорстоким катуванням, приниженню, тортурам голодом, що призводило до випадків людоїдства. На стіні будівлі було написано гасло: "Звідси тільки один шлях – на цвинтар". Членів комуністичної партії, комсомольців, військовослужбовців єврейської національності ув'язнювали у камерах смертників, де впродовж 17 діб не давали їсти, а потім розстрілювали і трупи спалювали. Усі ці звірства творилися за розпорядженням начальника СС і поліції дистрикту Галичина Фріца Катцмана, а потім бригаденфюрера СС і генерал-майора поліції Йогана Тіна.

У післявоєнні роки російські шовіністи – колишні соратники німецьких нацистів – не згадували про ці жахливі злочини. Лише після перемоги у Львові демократичних сил невинно убієнних було вшановано спорудженням меморіалу жертвам Львівського єврейського гетто та встановленням пам'ятника розстріляним професорам вищих львівських шкіл.

8 травня 2013 року на місці колишнього "Konzentrationslager der Standarte 328" відбулося віче, учасники якого прийняли відозву до німецького уряду та Європарламенту з наступними вимогами:

1. Визнати на рівні бундестагу ФРН та Європарламенту злодіяння, вчинені німецькими окупантами у Львові, злочинами проти людства.

2. Бундестагу ФРН попросити пробачення у львів'ян за здійснені німецькими нацистами у 1941–1944 роках злочини на території міста Львова.

3. Німецькому уряду:

3.1 Передати львівському Центру Національного Відродження копії всіх наявних у німецьких архівах документів, що стосуються концтабору Stalag-328 та інших злочинів, вчинених німецькою окупаційною владою у Львові.

3.2 Надати допомогу у створенні спільного українсько-німецького творчого колективу для розробки документації на меморіальний комплекс "ЦИТАДЕЛЬ".

3.3 Забезпечити фінансово і матеріально будівництво меморіального комплексу "ЦИТАДЕЛЬ" у Львові.

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

ЛЮДИНА 13-го ТРАВНЯ

Для Хвильового передбачалась чотирикімнатна квартира. Та вже перед здачею об'єкту виникли дрібнокомунальні сварки щодо кількості корисних метрів, належних українським метрам. Хвильовий поступився великою квартирою. І виглядало це так, ніби йому зробили послугу, віддавши менше мешкання. Міщанські сварки, "самовар і канарка" не вписувались у простір твореної письменником "загірної комуни".

Хвильовий був гостинним господарем. Після гамірливих обідів у ресторані популярної мережі "Укрнархарч", неподалік ДВУ, друзі-однодумці могли відправитись до Хвильового їсти кавуна. До нього запросто можна було прийти в будь-який час додому для вирішення нагальних проблем. Заодно і пообідати. І поспілкуватись: про українську літературу, про "азіатський ренесанс" і, звісно ж, про собак та рушниці. У розмовах Хвильовий завжди запалювався, не міг всидіти за столом, зриваючись, швидким кроком міряв кабінет. Письмовий стіл, плетене крісло, багато книг, опудало вальдшнепа. Не дай боже хвалити щось у кабінеті – добрий господар одразу подарує вподобану річ. Здавалось, Хвильовий вже жив у своїй загірній комуні, поза приватним матеріальним добробутом.

Любив кататись на ковзанах. Взимку у дворі "слов'яни" (так називали мешканців "Слова") облаштовували ковзанку. Хвильовий віртуозно ганяв на ковзанах. Іноді вночі, коли ніхто не заважав, виходив на ковзанку пройти декілька кіл "великим кроком". А ще любив музику, особливо "Патетичну сонату" Бетховена у виконанні дочки Люби.

"Де ж він служить? З чого він живе, Хвильовий?

Так, він живе, але не з чого, а чим: життям, нервами, мозком, у спосіб самозгорання. Правда, він служить, тобто він може лічитися в штатному списку, але він не служив і служити не буде. Хвильовий ніколи нікому і нигде не служив і не буде служити" – (І.Дніпровський)

"З ЛАБОРАТОРІЇ"

Після закриття "Літературного ярмарку" Хвильовий відкриває "Пролетарський літературний фронт". Здавалося, м'ятежник підкорився системі. Однойменний журнал виконував план по кількості "виробничої" та "колгоспної" прози на один номер, а також публіцистики пасквільного характеру. Але це не стало панацеєю від знищення: у лютому 1931 року "Пролітфронт" теж змушений був "самоліквідуватись". Залишилось життя без гри.

Літературна дискусія завершилася трагічно. На початку 1930-х років все написане і опубліковане під час дискусії використали вже для ліквідації самих письменників. Та найтрагічнішим стало усвідомлення нездійсненності фантастичної мрії про "загірну комуну". Адже для українських романтиків йшлося про творення утопії. А утопія – це "місце, якого немає".

"ЗЛОЧИН"

"Арешт ЯЛОВОГО – це розстріл цілої Генерації... За що? За те, що ми були найщирішими комуністами? Нічого не розумію. За Генерацію Ялового відповідаю перш за все я, Микола ХВИЛЬОВИЙ. "Отже", як говорить Семенко... ясно".

З передсмертної записки М.Хвильового, 1933 рік

Ясно було, що розпочались політичні репресії.

"Насувалася зима з 1932 на 1933 страшний рік. Вулиці міста заполонили постаті охлялих, голодних людей, які тинялися від будинку до будинку, рилися в смітниках, сідали відпочити під парканами, і більшість їх там і знаходили вічний відпочинок. Хвильовий посірів, став маленький, поводився, як загнаний звірок. Жив у присмерку; коли ж з'являлась якась спромога – улаштовував цілонічні бучі, оті учти під час чуми" (І.Сенченко).

Весна 1933 року. На вулицях просто неба вмирали від голоду люди. Вже не здавався смішним улюблений анекдот письменника про соціалізм ("помереть не помрьош, но худобой будеш"). Письменників відправляли в колгоспи писати нариси про "щасливе життя селян". Виїхав і Хвильовий, за його словами, "вивчати новий кардинальний процес соціалістичного будівництва – голод!" З села повернувся засмучений.

12 травня заарештували Михайла Ялового. Несподівано. Однак письменники ще відмовлялися вірити в можливість фізичної розправи над "політичними". "Олімпійці" пробували з'ясувати, що відбувається. Марно.

"Хвильовий п'яний бився головою об стіну – з відчаю. А от ще головою об стіну, де висіла мапа географічних півкуль – топитися в океані хотів" – (А.Любченко).

Будинок "Слово", за влучним висловом В. Сосюри, став "камерою попереднього ув'язнення". З 1933 року, коли розпочались масові репресії, майже усіх "слов'ян" було заарештовано. І майже усі вони не повернулися з місць позбавлення волі. Так закінчилось Відродження…

"Сьогодні прекрасний сонячний день. Як я люблю життя – ви й не уявляєте.

Сьогодні 13. Пам'ятаєте, як я був закоханий в це число? Страшенно боляче. Хай живе комунізм. Хай живе соціалістичне будівництво. Хай живе комуністична партія.

P.S. Все, в тому числі й авторські права, передаю Любові УМАНЦЕВІЙ. Дуже прошу товаришів допомогти їй й моїй матері. 13/V 1933 р., МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ"

"ЛЕГЕНДА"

Самогубство Хвильового сталося 13 травня 1933 року, в суботу.

Був прекрасний сонячний день. Микола Хвильовий запросив до себе в гості, у будинок "Слово", друзів – послухати новий роман "Комольці", який він написав порядком соцзмагання з Григорієм Епіком. ("Сьогодні моє любиме число – 13. Отже, сьогоднішній день мусить принести нам якусь приємну несподіванку. Як ти гадаєш, що це має бути?" – (М.Хвильовий "Вступна новела", 1927 р.).

У гостях були О. Досвітній, О. Вишня, Г. Епік, І. Дніпровський, М. Йогансен, А. Любченко, М. Куліш та Ю. Смолич. Хвильовий був збуджений і вдавано веселий. Але друзі не відчули "травневого запаху смерті". Поки гості пили чай, Хвильовий взяв гітару і почав наспівувати рядки з вірша Пушкіна "Бесы":

"Хоть убей, следа не видно;
Сбились мы, что делать нам!
В поле бес нас водит, видно,
Да кружит по сторонам…"

Хтось нагадав про новий твір. Хвильовий відповів, що зараз покаже, як треба писати сьогодні. Потім вийшов до іншої кімнати і застрелився. Це було близько 11 години ранку. Залишив дві передсмертні записки.

"Золотий мій Любисток, пробач мене, моя голубонько сизокрила, за все. Свій нескінчений роман, між іншим, вчора я знищив не тому, що не хотів, щоб він був надрукований, а тому, що треба було себе переконати: знищив – значить уже знайшов у собі силу волі зробити те, що я сьогодні роблю.

Прощай, мій золотий Любисток.

Твій батько М. ХВИЛЬОВИЙ 13/V 1933 р. Харків"

"ПОЛЮВАННЯ НА ВАЛЬДШНЕПА"

Сьогодні архів СБУ відкрив для широкого доступу справу-формуляр на Миколу Хвильового, заведену у 1930 році. Документи опубліковано в книзі "Полювання на Вальдшнепа": Хвильовий проходить у справі під псевдонімом Вальдшнеп. Численні доноси на письменника відкривають нові факти (або домисли?), ще більше міфологізуючи постать Хвильового. А протокол допиту Юлії Уманцевої одразу після самогубства чоловіка змальовує зовсім іншу картину самогубства: того ранку в гостях у Хвильового були тільки Куліш і Досвітній, говорили про арешт Ялового і підступні інтриги проти українських письменників. З кімнати Хвильовий вийшов непомітно, а потім пролунав постріл… Друзі забігли до кабінету письменника: Хвильовий з простреленою скронею лежав на підлозі. На столі – написані заздалегідь передсмертні записки.

ЕПІЛОГ

"От і все. А коли сказати, що я можу бути автором тільки одного твору, який хочу написати через багато років і до якого я дійду, очевидно, через етюди, то це вже буде рішуче все!

Словом, я до безумства люблю небо, трави, зорі, задумливі вечори, ніжні осінні ранки, коли десь летять огнянопері вальдшнепи – все те, чим так пахне сумновеселий край нашого строкатого життя. Я до безумства люблю ніжних женщин з добрими, розумними очима, і я страшенно шкодую, що мені не судилося народитись таким шикарним, як леопард. Іще люблю я до безумства наші українські степи, де промчалася синя буря громадянської баталії, люблю вишневі садки ("садок вишневий коло хати") і знаю, як пахнуть майбутні городи нашої миргородської країни. Я вірю в "загірну комуну" і вірю так божевільно, що можна вмерти. Я – мрійник і з висоти свого незрівняного нахабства плюю на слинявий "скепсис" нашого скептичного віку. Ну, і так далі". "… Словом, хай живе життя! Хай живе безсмертне слово! Хай живе тропічна злива – густа, запашна й надзвичайно тепла. Я – вірю!" – (М. Хвильовий "Вступна новела", 1927 р.).

Закінчення. Початок на 4–5-й стор.

ІНТЕРВ'Ю

МОЛИТВА ЛАМАЄ ЗАЛІЗО

Про отця Павла Кочкодана, священика храму св.Покрови у Львові, і цілющу силу його молитов розповідають легенди. Добре слово про нього шириться далеко за межами Галичини. Навіть з-за кордону телефонують люди і просять помолитися за здоров'я. Недавно такий дзвінок пролунав із Санкт-Петербурга. Один чоловік дуже страждав від раптового нападу болю в животі. Лікарі рекомендували операцію, до якої вже й почали його готувати. Але родичам хтось дав телефон отця Павла. Передали й фотокартку. Отець попросив, якщо це можливо, відкласти операцію на один день. Молився на самоті кілька годин. Вранці зателефонували і повідомили, що біль минув, а ще через кілька годин лікарі, зробивши необхідні аналізи й ультразвукове обстеження, дійшли висновку, що оперативне втручання не потрібне, життю їхнього пацієнта нічого не загрожує.

Сам отець Павло на запитання, як йому все це вдається, посміхається щиро і тепло:

– Силу маю не я, а молитва. Дається ж кожному за його вірою. Пригадайте собі з Біблії, як Ісус оздоровлював людей, як у натовпі до його одежі торкнулася жінка й одужала. Що він їй сказав? "Віра твоя спасла тебе!" Пізніше він ще не раз повторював цю фразу, щоб ми запам'ятали її. Через щиру молитвую намагаюся укріпити в людині віру в Бога і в свої власні сили. А молитва, як знаємо, і залізо ломить. Для мене це одна з форм служіння. Щодо різних історій, то я їх не фіксую. Пам'ятаю лише окремі, які так чи інакше мене вразили. Ось років п'ять тому привели до мене одного чоловіка. Миколою звали. Був дуже змучений хворобою. Обличчя землистого кольору. Жінка, яка прийшла з ним, здається, його родичка, розповіла, що з лікарні його вже виписали додому вмирати, віддали дружині необхідні документи й порадили готуватися до найгіршого. Я, чесно кажучи, також подумав, що не жилець він уже на цьому світі, але прийняв його, прочитав у церкві молитви на зцілення від всякої немочі та й відпустив з Богом. Цілу зиму Михайла не було, і я, грішним ділом, подумав, що він помер. Аж після Паски приходить: "Чи пам'ятаєте мене, отче?" "Чому ж не пам'ятаю?" – відказую, а сам придивляюся, бо й справді годі його було впізнати. Поправився, лице набрало живих барв. А він розповідає: "Поїхав я, – каже – від вас, і почало мені ставати краще"… Так і живе мій Микола понині. Я ще й сина його женив. То й справді Божий промисел.

А буває, що лікують симптоми, а не причину хвороби, і тоді лік ніякий просто не може помогти. Не так давно привели до мене дитинку з Сихова (район у Львові – **Л.Р.**). Дитя заїкалося, лікування не допомагало, і батьки втратили всяку надію. А дитинка та від страху заїкалася. Помолився я кілька разів, а потім згадав, як колись від переляку мама нас лікувала, та й дав батькам зілля, освяченого на Успіння Богородиці, щоб підкурили ним кілька разів. Минув страх, і хлопчик виразно заговорив.

– Отче Павле, а що привело Вас на цю стезю? Чому вирішили стати священиком? Навіть не так: у який саме момент зрозуміли, що це Ваше покликання?

– Просто я народився у потрібний момент у потрібному місці. Моє рідне село – Великі Дідушичі, що на Стрийщині, віддавна має багаті духовні традиції. Свого часу у нас був парохом батько композитора Остапа Нижанківського Йосип Нижанківський. Що то був за славний чоловік! Наступні священики перебирали від нього ту духовну естафету, в основі якої лежала наука добра, любові до ближнього і до рідної землі, патріотизму, жертовності, обов'язку. Таким був, зокрема, і Михайло Баб'як, син якого Климентій видав у Канаді "Історію Стрийщини". А після війни у нас священиком був отець Михаїл Майорчак. Я вже його добре пам'ятаю. І саме він, несамохіть, спричинився до мого вибору.

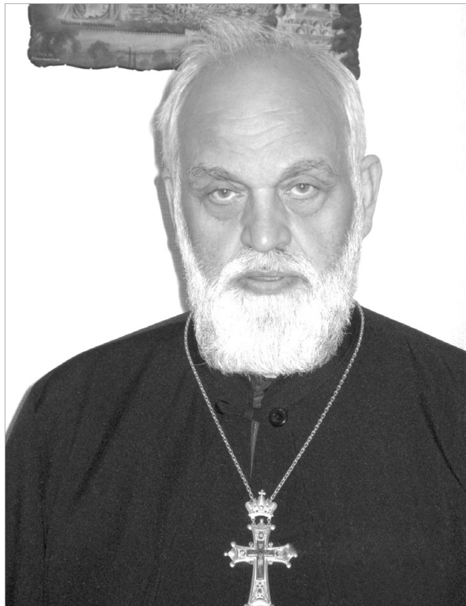
Отець Михаїл був безженний, свого часу багато перетерпів від влади. Але серце мав велике і добре, сповнене любові до Бога й до людей. Він завжди і для кожного знаходив слово потіхи й розради. А ще любили його за гарний голос. То варто було послухати, як він професійно співав Службу Вербицького чи Кишакевича. Замолоду виконував пасхальний піснеспів "Плотію уснув" у соборі св. Стефана у Відні і мав колосальний успіх. З селянами отець Михаїл завжди мав про що поговорити. Мій тато, зокрема, дуже цінував такі розмови, бо отець, здавалося, розумівся абсолютно на всьому і завжди міг дати добру пораду. Так само радо виконував прохання отця Михаїла. Тато був добрим столяром. То ж отець Михаїл, який мав замилування в гарних палицях, часто просив: "Ви, Андрію, як будете йти до лісу, виріжте мені добру купету".

А потім брав ту купету в руки, одягав довгий плащ, напихав повні кишені цукерок і йшов собі в поля, на пасовиська, в ліс. А там малі пастушки пасли корів, гусей, кіз. Розмову завжди починав здалека, на кшталт: "Ось я йшов собі і бачив…" або "Чи знаєш, Івасику, чому…" Далі йшла така цікава історія, що малюки аж роти порозявляли, а потім поволі брався й до іншої науки. Так проводив катехизацію, вчив моралі, культури, історії. Щоправда, були й ліниві, недбалі діти, яких батьки також не заохочували до науки. Ті, вже здалека побачивши отця, тікали до ліса. А хто залишався, був за уважність і чемність ще й винагороджений цукерками, що особливо заохочувало. Я малим дуже любив ходити з ним на такі прогулянки і слухати його розповіді, а ще ми ходили купатися в Свічі. Отак, з патерицею, в довгому "солодкому" плащі,оточений дітьми, він і досі стоїть перед моїми очима. Власне отець Михаїл і став тією людиною, на яку мені дуже хотілося бути схожим. Це й вплинуло на мій вибір.

– Але в ті часи стати священиком було непросто.

– У тім то й річ, що можна було стати ким завгодно, але не священиком. А я був таким наївним, що й не дуже приховував свій намір. Впливали на мене м'яко, бо, зрештою, чим можна було залякати сина простого столяра, батьки якого не обіймали високих посад. Тому мені ніхто не казав, що я не маю йти до семінарії. Але в мені раптом помітили педагогічний талант. Після закінчення школи запропонували працю піонервожатого. Тепер уже якось так випадало, що далі мав бути педагогічний інститут. Я працював. Але не переставав мріяти стати священиком.

Допоміг випадок. Я поїхав на Донбас, у Горлівку, в гості до старшого брата, який працював там інженером мостопоїзду. Край гарний, цікавий, люди хороші. Одне слово, враження було море. Але найголовніше – там я познайомився зі священиками Петром Клітовченком і Олександром Шокалом. Вони й навчили, що і як маю робити. Річ у тім, що той шахтарський край і тоді вважався лояльнішим до влади, ніж Галичина. Та й на великих просторах легше було загубитися. Тож я виписався з дому, знявся з обліку у військкоматі та й поїхав у Горлівку поступати, а вступив… у Ленінграді в духовну семінарію. А після закінчення став служити в соборі святого Юра у Львові. Коли собор передали

УГКЦ, нам, Українській Православній Церкві Київського патріархату, віддали приміщення на Грушевського – храм св. Покрови, де служу й понині.

– Не шкодуєте за зміною дислокації?

– Що ви?! Ця церква заслужила на те, щоб бути відновленою. Та й розбрат у Божому домі – найгірше, що може бути. І, слава Богу, ми це пережили.

– Тобто для вас особисто міжконфесійне питання не є гострим.

– Воно є штучно загостреним. Це політичне питання. Насправді конфесія – лише форма служіння Господу, який у нас, зауважте, один. Навіть у ті часи під час навчання в семінарії нам це підкреслювали, бо там, до речі, працювали розумні люди, хоча церква тих часів була церквою мовчання. Людина, яка йде молитися до храму, молиться Богові і сповідається перед Богом і перед собою. Щоб очиститися, вона має покаятися. Священик є лише посередником, і конфесійність тут ролі не грає ніякої.

– І все ж Ви зробили вибір на користь Української церкви.

– Бо я, крім усього, є людиною, патріотом своєї країни і громадянином своєї держави. І мій вибір має особистісний характер, хоча, чесно кажучи, ніколи перед вибором і не стояв, усе було зрозумілим від самого початку. І то не правда, що й тоді, за радянських часів, підпорядкування було визначальним. Просто люди не вникали в нього, важливішим було питання бути чи не бути церкві як такій. Вибір прийшов з незалежністю.

– Отче Павле, як же тоді в світлі того, що Ви кажете, виглядає діяльність почаївських батюшок, які навіть до сповіді не допускають християн інших конфесій?

– Та я ж кажу вам – політика. А виглядає як дикунство, інквізиція. Ніхто не може монополізувати право на спасіння. Це зло, яке рано чи пізно буде покаране.

– Ми з вами несподівано зачепили тему церкви і політики. Тепер уже не таємниця, що за радянської влади священики змушені були співпрацювати з КДБ. Як Ви собі давали з цим раду?

– Та як давав… Кожного викликали до уповноваженого, а там треба було відповісти на ряд запитань. Переважно вони стосувалися записів у церковних книгах, які велися дуже ретельно. Але все можна було обійти. Треба було лише розумно дати відкупне. То не були такі страшні хабарі, як зараз. Цукерки, коньяк, книжки якісь дефіцитні… Та й самі вони теж були люди. Не раз приходили до мене з потребою охрестити дітей, дружин та й, бувало, їх самих. Інша річ, що не можна було показувати свої слабкості, бо могли зламати людину, як сірник, не фізично – морально, знищити, як особистість.

– Змінився час. Але церква, вже тепер українська, знову ж таки не є поза політичними процесами. Це зле чи добре?

– Церква, як містичне тіло Христа, має бути поза політикою. А священик – однаково люблячим батьком для всіх. Але ми живемо в суспільстві, яке мимоволі втягує у всі процеси, що відбуваються.

– Але ж священик, як і вчитель, віддавна був одним із стовпів життя громади. До його слова прислухалися практично всі. То, виходить, він діяв усупереч своїй місії?

– Ні. Бо в Писанні зазначено, що не може бути громадянином Царства Небесного той, хто не є добрим громадянином своєї держави. Тому патріотизм – обов'язок для священика.

– Патріотизм ще треба розуміти правильно. Маю на увазі, що священик, як на мене, мусить добре відрізняти добро від зла і вчити цього інших. Але часом на заваді стоять гроші чи ще якісь інтереси. Особливо це видно під час виборів.

– Річ у тім, що священики – теж люди і теж грішні. Щоправда, нам доводиться важче спокутувати свої гріхи, і докори сумління часом бувають гірші, ніж користь від тих срібняків. Але бувають гріхи і мимовільні. Приходить за допомогою і підтримкою до храму людина наче й порядна, а діставши її, зраджує інтереси й громади й держави. Ось тоді й догризає священика сумління, хоч гроші ті і не йому в кишеню пішли, а на будову чи ремонт церкви. Знаєте, колись було простіше. Агітував священик за "Маслосоюз" чи "Просвіту", а дружина його Союзом українок керувала, гуртки якісь провадила, бо знали, що нашому народові потрібні й освіта і власне виробництво. Тепер в усіх процесах розібратися значно тяжче. Це вимагає й освіти, й самоосвіти постійної. Та й авторитет духовної особи радянська влада звела до нуля. Його треба заново вибудовувати. Колись, пригадую, в неділю, як зайшов о. Михаїл Майорчак до клубу на танці, – музики стали. А він лагідно так: "Вечірня, дітки, за півгодини. Помолимося й далі будемо бавитися". І всі шнурочком – до церкви. А по службі – знову на забаву. А спробував би хтось зараз так?! А треба було б.

Моральні засади були іншими. Бо як сказав отець на проповіді, що бачив когось не зовсім тверезого, або діти не так себе поводили – ганьби було, сорому на цілу парафію. Тепер же візьмуть за образу, за втручання в особисте життя.

– Отче Павле, розкажіть, будь ласка, хоч трохи про таємницю зцілення недужих.

– Та нема ніякої таємниці. Хіба та, що в Божій силі. А сила – у вірі кожного. Коли людина з вірою вип'є склянку води, то й вода стане помічною. Це загальновідомий факт. Я ж вважаю свою місію більше психологічною, бо живемо в час, коли, крім як на Бога, не маємо на що сподіватися. Медицину – знищено, освіту – також, праці люди не мають, бо й економіка знищена. Що мають люди робити? Їдуть у світи на заробітки. А це також біда. Тут руйнуються сім'ї, ростуть убогими духом недоглянуті діти. Там – неволя, часто трудове або сексуальне рабство. Ви думаєте з якими потребами до мене йдуть люди? Найчастіше з тими, що їх породило невлаштоване, проблемне, бідне життя. І вони не мають більше до кого йти, бо держава – не на їхньому боці. Хіба це нормально, що мер Сум у своєму інтерв'ю на цілу країну радить молоді до 35 років кудись виїхати, бо в цій країні нема майбутнього. Це – спеціально задуманий і добре спланований злочин, біда.

– Чула, що окремі священики не підтримують такої діяльності.

– Бо не розуміють своєї місії. Христос дав нам заповіт: на недужих руки положите, і вони здорові будуть. А що не в кожного це виходить, також явище нормальне. Адже не кожен священик, хто править Службу, має голос оперного співака. Не кожен також має дар проповідника. Але коли щиро робить свою справу – люди його слухають. Щодо мене, то розумію: живемо в країні розбитих сердець. От я й намагаюся, як можу, ці серця лікувати. А Господь мені в цьому допомагає.

З отцем Павлом дуже цікаво розмовляти. Він так багато читає, що не кожному під силу з ним у цьому змагатися, а головне – про все має власну думку. Однак, можливо, це стане колись темою іншої розмови, бо за дверима на нього чекає вже багато людей, які принесли сюди свої зболені серця.

Леся РУПНЯК

 ТЕАТР

ФЕНОМЕН ДОБИ

До 85-ліття народної артистки України Галини Яблонської

Вона народилася в театрі. І шекспірівська аксіома, що життя – це театр, саме про неї. Її мама Марія Станіславівна була професійною артисткою. Вітчим – режисером й актором цього пересувного театру... Тож все її дитинство минуло за лаштунками сцени, в переїздах і виставах. Її дитячі ігри теж були "в театр". Іншого вона не знала. На професійну сцену (про що є "документальні підтвердження" – грамоти) вона вийшла в… шестирічному віці. І з того часу – а це вже майже 80 років (!) – вона не сходить зі сцени.

Феномен не тільки України, а й доби! Це про геніальну актрису, улюбленицю вже кількох поколінь, народну артистку України Галину Гілярівну Яблонську! На тлі разючої бездуховності й бездарності є вона – геніальне втілення таланту, вічної краси й нескореності долі, як і буремності часу. А ще як унікальний приклад служіння Україні, її народу саме через мистецтво. Бо ніщо інше, на її думку, не здатне так глибинно розбудити народну пам'ять, самоідентичність, сформувати в людині найкращі прояви патріотизму й любові. Бо лише краса мистецтва здатна так творчо наснажувати людину на творення добра в ім'я своєї землі й нащадків…

Життя не було легким. Пересувні театри, до яких вона була "приписана", переїзди, необлаштованість гастролей, дуже тонке відчуття життя в усіх його вимірами вишліфувало в ній кришталеву чистоту, чітке розмежування правди й фальші. З таким індикатором вона й прожила життя на сцені. Прожила в усіх своїх багаточисельних ролях (а їх близько двохсот – разом з кіно, радіовиставами). Не зіграла (вона й слова цього не любить), а прожила. Й слава Богу, живе й радує нас, напуваючи своєю життєдайністю й вірою в завтрашній день. І в добро.

Високопоставлені столичні чиновники, перебуваючи у справах, потрапили в "периферійний" (Дніпропетровський пересувний) театр і були дуже подивовані перлиною – молоденькою актрисою Галочкою Яблонською. Її Харитина ("Наймичка") вразила не тільки трагічністю й реалістичністю, а й внутрішньою нескореністю самому життю. І невідому в масштабах України актрису запросили до столичного театру імені Франка.

Її дебют на столичній сцені в образі Галі в драмі Т.Шевченка "Назар Стодоля" не тільки покорив корифеїв й глядачів, а пожиттєво закріпив за цією сценою. На довгих шість десятків літ!!!

Робота з генієм сценічного мистецтва Амвросієм Бучмою, іншими класиками українського театру наснажувала її на нові ролі та висоти. Не перерахувати всіх пережитих нею життів – від безталанних Галь – ("Лиха доля" М. Старицького, "Назар Стодоля" Т. Шевченка), Катрі "Не судилося" М.Старицького (за цю роль вона отримала звання Заслуженої артистки України), Софії ("Безталанна" І.Карпенка-Карого), Анелі ("Для домашнього вогнища" за І.Франком), Марусі ("Маруся Богуславка" М.Старицького), Марини ("Марина" за Т.Шевченком), Гелени ("Касандра" Лесі Українки) до сучасних героїнь – Чайки ("Банкір" за О.Корнійчуком), Ольги ("Веселка" М.Зарудного), Катрі ("Фараони" О. Коломійця), Мар'яни ("Персональна справа" І.Штейна), Аделіни Тошевої ("Мата Харі" Н.Йорданова) тощо – вистачить не на один послужний список. Всі вони незабутні, неповторні, глибокі й хвилюючі. Наповнені її світосприйняттям. "Дівчинко, ти вчись розмежовувати роль і себе, "образне" й особисте, бо тебе так на довго не вистачить", – наставляли старші. А вона так перевтілювалася, так віддавалася своїм образам, що по закінченню вистави не вистачало сил ...розгримуватися.

У неї закохувалися державні вожді й чиновники, але …владою вона ніколи не була обласкана. Насамперед за внутрішню непокірність, небажання прислуговувати чи запобігати перед кимось… Їй вистачало визнання вдячних глядачів. Дозволю собі процитувати слова вдячної кіянки Євгенії Новицької із надісланої Галині Яблонській поштівки: " Ви – окраса франківської сцени… Ваша Маруся Богуславка полонила не тільки чоловіків, а й нас, жінок… Скажу відверто, що мені було шкода Ваших моральних сил, така зворушлива до краю була у Вас віддача всієї себе… Ви мене не знаєте, але я, як і всі глядачі, вже не один десяток років знаю Вас і вважаю, що Ви – це друга Заньковецька! Так, так, я кажу це цілком щиро".

А ще захоплені відгуки у пресі.

"…Яблонская играет в полную силу своего темперамента, показывает такой накал чувств, какого попросту говоря, многие из нас давно не видели. Она показывала нам искусство в "полный голос", "искусство открытого темперамента", адресованого прямо от сердца к сердцу. И многие надолго запомнят это новое имя молододой актрисы на столичной сцене франковцев ("Советская культура, 22.11.1960 р.)

А ось із "Вечірнього Києва" (18.03.1960) – "Сергій Герасимов про шляхи нашого кіно": "Я бачив у Києві виставу "Не судилося". Франківці – наші старі друзі. Їх мистецтво всім нам в Москві добре відоме. Чесно кажучи, відкриттів від цієї зустрічі я не чекав. Трапилося інше… Спектакль схвилював... Я безмірно вдячний артистці Г.Яблонській – вона висікла живі сльози з очей щирістю своєї творчості. Не розчулила – ні, – вразила наближенням до високого народного мистецтва. Чому ми не бачили її в кіно? – здивувало мене. …Та вона ж прекрасна, коли грає! Глибше треба нам замислюватися над красою, справжньою поезією людини!"

…Її кликали і в кіно. І великий Герасимов, і геніальний Довженко… Та вона не піддалася спокусі миттєвої, як здавалося, слави. Боялася розгубитися, розпорошитися… Адже театр – це щось справжнє, вічне! Та й сім'я була, якою дорожила. Чоловік, донька й син… І їм так потрібне її тепло...

…Переповнена зала рідного театру. Сьогодні глядачі прийшли вшановувати її. Геніальну мисткиню України (як тієї, так й теперішньої.). Це її Олеся Богданівна з "Самотньої Леді" – біографічний бенефіс, тривалістю в понад 80 років!!! На сцені – Вона. Богиня. Як і колись, красива й молода. Така ж осяйна й одухотворена благородною красою. З гордою головою й почуттям власної гідності. Дає уроки шляхетності. Літа немовби обминули її поріг, залишивши по собі величений творчий доробок. Не багатьом із людей щастить зробити в житті бодай половину із того, що зробила вона. Створила, сказала, організувала, поставила, написала, показала….

Її талант такий багатогранний, що важко уявити, в яких би сферах творчості він би не проявився. Напевно, "недореалізованість" актриси безпосередньо на сцені вилилася в її невтомну громадську діяльність. Воістину Всевишній дав цій жінці сповна – таланту, краси, мудрості, великодушності й небайдужості до життя на стільки літ! Вона – енергійна, пристрасна, й досі запалює серця оточуючих. Уже п'ятнадцять років очолює громадську організацію "Міжнародна Ліга "Матері й сестри – молоді України". Як ніхто інший, вона стала на противагу дегенеративному мистецтву. Її диспути, конференції, семінари, громадські слухання на тему ролі й впливу формування молоді лягають на олтар українського державотворення. Бо саме мистецтво (справжнє, не фальшиво спосповане) здатне формувати й справжню людину, громадянина, патріота, розвивати естетику й потяг до прекрасного, виховувати найвищі й найкращі людські почуття. Мистецтво вдосконалює людину, пробуджує найсокровенніші емоції й поривання. Мистецтво – зброя в руках генія. Саме тому Галина Яблонська стільки зусиль, часу й таланту віддає громадській роботі. За все в неї болить душа, всім переймається. Її призначення – Україна…

Мерехтливі кадри кіно і сценічних вистав. Ролі – зіграні і ті, які не довелося (чи не дали?).

"Я не знаю, якими б словами мав би тут говорити й дякувати міністр оборони України, але я можу сказати, що з 1992 року Галина Гілярівна заряджала нашу армію духом патріотизму", – згадує генерал-майор, колишній начальник Національного військового ліцею імені Богуна Леонід Кравчук. За цей час Яблонська поставила стільки вистав, провела стільки вечорів, заходів на тему військово-патріотичного виховання, скільки начальники штабів не запланували за всі роки. До того ж ліцеїсти, курсанти, вояки брали безпосередню участь у цьому. "Сама Яблонська вчила", – згадає не один з них!

Театр Історичної пам'яті – як передовий загін агітпропу з виставами – від Криму до Закарпаття..

…Нагороди, титули, вислуги, преференції, блага – не для неї. Вона поза ними (чи без них!), бо "найнародніша артистка!" Її особисті проблеми – то тільки її…

"Небо над Землю тримають Атланти. Завдяки їм тримаються на цій грішній землі Добро й Правда, вічні постулати нашого буття", – це від українського академіка, естета й хранителя Слова Петра Кононенка. Сьогодні в ролі Атланта – красива жінка, талановита актриса Галина Яблонська.

Низько вклоняємося Вам, шановна Галино Гілярівно! Многая літа…

Зоя ЗАГОРОДНЯ

 АНОНС СВЯТА

У Стрию відзначать День Героїв

За ініціативи Стрийської міської організації Конгресу Українських Націоналістів 23 травня у місті Стрию відбудуться урочистості, приурочені до Свята Героїв.

Програма урочистих заходів:

Урочиста хода центральною вулицею Стрия до Майдану Незалежності. Збір біля собору Святого Якова. Початок о 17.00.

Урочисте віче на Майдані Незалежності. Початок о 17.30.

Вистава Закарпатського обласного державного українського музично-драматичного театру "Дорога до раю". Народний дім, початок о 18.30. Вхід вільний.

Організатори, серед яких Конгрес Українських Націоналістів, Стрийська станиця Всеукраїнського Братства ОУН-УПА, Товариство політв'язнів і репресованих, Союз українок, запрошують городян вшанувати спільно українських Героїв.

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 3б, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 14 000 прим.
Ціна договірна

Реклама приймається тільки від національного товаровиробника. За достовірність реклами редакція відповідальності не несе.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор. Редакція не завжди поділяє точку зору автора. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати матеріали.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування лише на сторінках газети.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9